

”Minäkeskeisyyden pyhät kirjat” – Oman identiteetin etsintää Sylvi-Kyllikki Kilven ja Aira Sinervon nuoruuden päiväkirjoissa

Päiväkirjani, sinutko olen unohtanut pitkäksi aikaa? Sinä paras ystäväni Katsot minuun suurella valkealla silmälläsi niin ystävällisesti, että minun tekisi mieleni nauraa. Minun ystävälläni on suuret valkeat viivalliset silmät, joihin minä tuhraan harakanvarpaitani. Sitten käänän lehteä, ja taas olet yhtä valkeaa ja raidallinen. Raitasikin ovat niin himmeät ja rauhoittavat. Nuo raidat jotka kannattavat monta hetkellistä sanaa jotka nyt niin mielelläni repisin, mutta en sentään tee sitä. Repisin samalla kaiken yhteisen mitä meillä on.¹

Yllä oleva Aira Sinervon päiväkirjalainaus kertoo siitä, millaisena päiväkirja näyttäytyy kirjoittajalleen: ystäväenä, luotettuna, hetkellisyyden tallentajana, mahdollisuutena uuteen, mutta myös tuskallisina menneinä kokemuksina. Päiväkirja tarjoaa myös paikan keskusteluil-le, luetun ja muun kokemuksen kautta saadun tiedon prosessoinnille ja maailmankatsomuksellisille pohdintoille. Päiväkirja kantaa näin mukanaan ihmisten kokemuksia ja ajatuksia, jotka ovat tekstuaalisessa muodossa tallentuneet päiväkirjan sivuille ja jotka ilmentävät kirjoitusajankohtansa diskursiivisia merkityksiä.

Tässä artikkelissa tutkimuksen kohteena ovat Sylvi-Kyllikki Kilven (os. Sinervo, 1899–1987) ja Aira Sinervon (1914–1968) nuoruuden päiväkirjat. Niiden avulla pyrin hahmottamaan sitä, miten työläisperheestä lähtöisin olevat, oppikoulua käyvät tytöt hahmottivat omaa itseään ja maailmankatsomustaan. Kiinnitän huomiota myös kirjoittajien tapaan käsitellä päiväkirjoissaan perhettään, ympäristöään, yhteiskuntaa ja omaa asemaansa näiden piirissä. Samalla kontekstoin kirjoittajien näkemyksiä heidän oman aikansa yleisiin käsityksiin.

Sylvi-Kyllikki piti päiväkirjaa vuosina 1915–1918. Aloittaessaan kirjoittamisen hän oli 16-vuotias työläisperheestä kotoisin oleva

oppikoululaistyttö Helsingin Sörnäisistä.² Aira aloitti päiväkirjan kirjoittamisen vuonna 1929 ollessaan 15-vuotias. Hän jatkoi päiväkirjan pitämistä epäsäännöllisesti vuoteen 1938. Säilyneiden päiväkirjojen perusteella voidaan todeta, että Sylvi-Kyllikin päiväkirjat muodostavat tiiviimmän ja säännöllisemmän kokoelman kuin Airan, jonka kirjoittaminen näyttäisi olleen paljon ajoittaisempaa. Artikkelissani pohdin päiväkirjojen avulla sitä, miten nuori työläisperheen tyttö pyrki kirjoittamalla selvittämään itselleen omaa identiteettiään ja maailmankatsomustaan: sitä kuka hän on, mistä hän on, millaisessa maailmassa hän toimii ja millainen tämän maailman pitäisi olla. Päiväkirja on tämäntapaiseen pohdintaan oiva lähde henkilökohtaisuutensa vuoksi. Eeva Jokisen mukaan päiväkirjoja on mahdollista lukea kertomuksina eletävästä elämästä ja siitä miten tämä elämä tulisi elää. Näin päiväkirjoja voi lukea kertomuksina ”eettisen itseyden etsimisestä ja elämän taitojen opettelusta”.³

Molempien sisarten yksilöllisen identiteetin pohdinnan lisäksi tarkastelen sitä, missä suhteessa Sylvi-Kyllikin ja Airan ajatukset olivat yhtenäisiä ja missä suhteessa ne erosivat toisistaan. Sisarusten välinen suuri ikäero aiheutti sen, että heidän kokemuksensa ympäröivästä maailmasta poikkesivat toisistaan monilla eri tavoin. Sylvi-Kyllikin nuoruuden käännekohta oli sisällissota, jonka aikana hän siirtyi nuoruudesta aikuisuuteen. Tämän kokemuksen myötä hän joutui monella tapaa punnitsemaan omaa maailmankatsomustaan. Airan nuoruudessa julkista arvomaailmaa määrittivät valkoisen Suomen arvot ja lapuanliikkeen vaikutus. Pohdin sitä, miten yhteinen perhetausta ja erilaiset kokemukset vaikuttivat heidän tapaansa hahmottaa itseään ja maailmaa. Loiko samanlainen perhetausta pohjaa yhteneväisille näkemyksille ympäröivästä todellisuudesta ja itsestä? Miten näihin käsityksiin vaikuttivat koulu, ystäväpiiri, harrastukset ja erilaiset kokemukset ympäröivästä maailmasta?

Päiväkirja tutkimuskohteena

Päiväkirja itseä tutkiskelevana ja refleктоivana kirjoittamisen muotona alkoi 1700-luvun lopulta lähtien kehittyä osana romantiikkaan liittynyttä innostusta yksilöön ja tunteisiin. 1800-luvun kuluessa tunnustuksellinen ja intiimi, minän sisäisiä tunteja refleктоiva päiväkirjatyyppejä yleistyi ja konventionalistui.⁴ 1900-luvun alkuvuosina, kun Sylvi-Kyllikki Kilpi eli nuoruusvuosiaan ja kirjoitti kokemuksiaan ja ajatuksiaan päiväkirjaansa, tällainen kirjoittamisen muoto oli jo melko yleinen. Ahkerana lukijana hän todennäköisesti sai vaikutteita lukemistaan kirjoista. Ehkä hän oli tutustunut myös julkaistuihin päiväkirjoihin tai jopa päiväkirjan kirjoittamista ohjaaviin etikettikirjoihin. Oppikoululaisena myös kouluopetuksella ja koulutovereilla on todennäköisesti ollut vaikutusta hänen kirjoittamiseensa. Aira Sinervon päiväkirj kirjoittamiseen vaikuttivat luultavasti samat seikat kuin Sylvi-Kyllikillä. Lisäksi hänellä seitsenpäisen sisarusarjan nuorimpana oli esimerkkejä päiväkirjan kirjoittajista omassa sisaruspiirissään, sillä hänen kaikki vanhemmat sisarensa kirjoittivat päiväkirjaa.

Intiimin ja tunnustuksellisen kirjoittamisen lisäksi myös haavekirjailijuudesta innosti molempia sisaria päiväkirjan pitämiseen. Miia Vatkan mukaan päiväkirjat toimivat usein kaunokirjallisten haaveiden ja harjoitusten paikkana. Päiväkirjan avulla on mahdollista harjoitella ja hioa tyyliään. Toisaalta siihen on mahdollista purkaa epävarmuuttaan ja epätoivoaan omista kirjallisista kyvyistään.⁵ Sinervon sisarten haaveet kirjailijan urasta olivat siten tyypillisiä nuorille päiväkirjan pitäjille. He pohtivat omia mahdollisuuksiaan ja kykyjään tulla kirjailijaksi sekä harjoittivat sivuillaan kaunokirjallista ilmaisua runojen ja pienten tarinoiden muodossa.

Yksi päiväkirjaan liitetyistä piirteistä on sen muoto salaisten kirjoitusten paikkana. Päiväkirjan kirjoittaja kokee, että hän kirjoittaa itseään varten. Salaamisen konventiota saatetaan kuitenkin tietoisesti rikkoa esimerkiksi antamalla ystävän lukea omaa päiväkirjaa, lukemalla salaa muiden päiväkirjoja tai julkaisemalla päiväkirja. Päiväkirjan yksityisyyden ja salaisuuden aspektin rikkoo myös kirjoittajan ajatus jonkinlaisesta lukijasta, joko kuvitellusta tai todellisesta. Kuviteltu

lukija voi olla itse päiväkirja, jota puhutellaan usein jollain annetulla nimellä ja jota pidetään luotettuna ystävänä, sielunkumppanina tai rakastettuna. Lukija voi olla myös konkreettinen, esimerkiksi päiväkirjan pitäjä itse myöhemmin, ystävä tai sukulainen.⁶ Aira kertoi miten hän oli salaa lukenut sisartensa päiväkirjoja ja arvioi niitä seuraavanlaisesti: ”Elvin ja Sylvin päiväkirjoissa huomasi ulkoasusta, tyylistä huolehdituksi. Sellaista päiväkirjaa ei kukaan voi kirjoittaa ainoastaan itseään varten.”⁷ Tyylistä huolehtiminen saattoi kertoa halusta kaunokirjalliseen ilmaisuun ja erilaisten muotojen ja tyylikeinojen kokeilusta. Se saattoi kertoa myös siitä, että päiväkirjalle miellettiin lukija, jota varten kirjoitettiin.

Ajatus lukijasta nostaa esiin kysymyksen päiväkirjojen rehellisyydestä. Sisarten kirjoitusten lukeminen sai Airan pohtimaan päiväkirjojen tätä puolta. Hän koki, ettei hänellä periaatteessa ollut mitään sitä vastaan, että joku lukisi hänen tekstejään, mutta tietoisuus lukijasta estäisi kirjoittamisen vilpittömyyden. Toisaalta hän katsoi, että päiväkirjan pitäjä aina liioittelee vastapainona sille, että ”joutuu todellisessa elämässään niin paljon salaamaan”⁸. Seuraavassa päiväkirjassaan hän ensisanoikseen irtautui toden puhumisen vaatimuksesta: ”Tässä kirjassa en aio olla rehellinen. Kirjoitan tätä vain kirjoittamisen vuoksi. Kehittääkseni tyyliä. Sillä minusta (hm), minusta tulee suuri kirjailija (hm).”⁹ Airan suhde kirjoittamiseen totuudellisuuteen oli ambivalentti: hän ajatteli sen olevan mahdollista, jos päiväkirja pysyisi täysin salaisena, mutta toisaalta hän ajatteli esimerkiksi tyyllisten keinojen estävän rehellisyyden. Anna Makkonen toteaa samasta asiasta: ”[E]ihän salainen päiväkirjanikaan ole rehellinen, ei kenenkään päiväkirja ole. Lukija minussa kurkkii olan yli ja ilmoittaa mielipiteitään milloin minkinlaisella äänellä.”¹⁰ Tässä ilmenee myös päiväkirjamuodon diskursiivisuus. Päiväkirjakirjoitukset eivät ilmennä autenttista totuutta kirjoittajastaan, vaan ne tuovat esiin tietyn hetken tunnelman luoden näin eräänlaista rajattua todellisuutta.¹¹

Työläiskodista oppikouluun

Sinervon perhettä voidaan pitää taloudellisilta ja sosiaalisilta oloiltaan tyyppillisenä suomalaisena työläisperheenä. Isä oli levyseppä ja ennen lasten syntymää muun muassa ompelijana toiminut äiti oli kotona lasten kanssa. Sen sijaan kulttuurisilta ja sivistyksellisiltä arvoiltaan perhe ei ollut aivan tavanomainen. Sinervon perheessä vanhemmat arvostivat sivistystä ja tietoa, mikä näkyi runsaana lukemisena. Sylvi-Kyllikki on eräässä muistelmassaan kirjoittanut, että isä kannatti enemmän teoreettista sivistystä, jota voitaisiin kutsua kirjaviisaudeksi. Lisäksi hän oli kiinnostunut maailmankatsomuksellisten kysymysten pohdiskelusta. Äiti taas oli enemmän käytökseen ja hyviin tapoihin liittyvän sivistyksen puolestapuhuja, joka ei juuri teoreettisiin kysymyksiin perehtynyt. Silloin tällöin perheessä käytiin isän ja äidin välillä kiistoja, jotka saattoivat liittyä joko uskontoon tai esimerkiksi työväenliikkeen johtohenkilöihin. Eri mieltä he olivat muun muassa Matti Kurikasta, ”jota isä ihaili ja äiti inhosi”. Äidin inho ei tosin johtunut ideologisista syistä, vaan lähinnä hän katsoi Kurikan olevan vain ”naisten naurattaja” ja ”humpuukimestari”. Toinen kiista-aihe olivat isän kotiinsa tuomat Robert G. Ingersollin¹² kirjat. Äiti ei voinut hyväksyä Ingersollia, sillä hän piti tätä ”jumalankieltäjänä, joka kuolemansa jälkeen joutuisi helvettiin”. Muistelmien mukaan isä oli Sylvi-Kyllikin maailmankatsomuksellinen auktoriteetti, jonka mielipiteitä hän piti merkityksellisinä omalle kehitykselleen.¹³

Perheen lapsista Sylvi-Kyllikillä, Elvillä ja Airalla oli mahdollisuus käydä oppikoulua ja kirjoittaa ylioppilaaksi. Vaikka työläisylioppilaiden määrä oli 1800-luvun lopulta alkaen noussut, niin vielä 1930-luvulla oppikoulun käymistä ei nähty luonnollisena väylänä työläisperheen lapsille. Tähän vaikuttivat asenteet ja taloudelliset tekijät.¹⁴ Huolimatta koulutusmyönteisyydestä käytiin Sinervon perheessä välillä taisteluita koulun jatkamisesta. Sylvi-Kyllikin koulumenestys ei aina tyydyttänyt isää, ja huonoina taloudellisina aikoina toivottiin, että hän menisi ansiotyöhön. Sylvi-Kyllikki itsekin tunsi välillä huonoa omaatuntoa koulun käymisestään, sillä vuotta nuo-

remmalla Kaari-siskolla ei ollut siihen mahdollisuutta, vaan tämä joutui käymään työssä.¹⁵

Myös Airalle koulunkäynti oli välillä vaikeaa ja lopettamisen ajatukset kävivät hänen mielessään. Kun hän jäi luokalleen 7. luokalla, hän olisi halunnut luopua oppikoulun käymisestä, mutta äiti ja vanhemmat sisaret vastustivat tätä ajatusta: ”Ehdotin että siirtyisin yhteiskunnalliseen korkeakouluun, mutta äiti ja Sirkka panevat vastaan. Samantekevää, kaikki on samantekevää, eikä oikeastaan hullummin. Ei luokalle jääminen minua kiusaa, vaan se luuloni, että se on häpeäksi, sanoisi Epiktetos.”¹⁶ Elvin ja Airan koulutuksen kustannuksista vastasivat vanhemmat työssä käyvät sisarukset. Elvi Sinervon muistelmien mukaan heillä oli vanhempien sisarusten antama tehtävä hyödyttää opinnoillaan koko sitä yhteiskuntaluokkaa, josta he olivat kotoisin. Tämän oli heidän Eino-veljensä ilmaissut sanomalla: ”Muistakaa, ettei teistä tule porvareita! Ette te itseänne varten koulua käy.”¹⁷ Ehkä tämä annettu apu velvoitti Airaa jatkamaan, ja 1935 hän kirjoitti ylioppilaaksi. Sekä Sylvi-Kyllikki että Aira jatkoivat opiskelua ylioppilastutkinnon jälkeen yliopistossa, Sylvi-Kyllikki tosin vasta 1920-luvulla nuorena aviovaimona ja kolmen lapsen äitinä.

Oppikoulun käymisen myötä avautui Sylvi-Kyllikille ja Airalle tie sosiaaliseen nousuun. Kirjoittamisen ja lukemisen kautta virinnyt oppimisen ja sivistyksen halu tarjosi väylän toisenlaiseen elämään ja yhteiskunnalliseen asemaan, pois tavanomaisen työläisnaisen roolista. Sylvi-Kyllikki ilmaisi asian seuraavasti: ”[L]ukeneella, sivistyneellä ihmisellä on aina paremmat mahdollisuudet kuin koulua käymättömällä.”¹⁸ 1900-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä, jolloin Sylvi-Kyllikki aloitti oppikoulun, se oli harvojen lasten mahdollisuus. Vuonna 1910 sen aloitti vain noin 7 % ikäluokasta ja oppilaat tulivat suureksi osaksi yläluokista. Airan aloittaessa koulutaivaltaan 1920-luvun puolivälissä oppikoulun käynti oli jo yleistynyt ja etenkin tyttöjen osuus lisääntynyt.¹⁹

Halu sosiaaliseen nousuun oli vahvasti läsnä nuoren Sylvi-Kyllikin päiväkirjateksteissä, esimerkiksi 30.3.1917 hän kirjoitti päiväkirjaansa:

Nyt tunnen mikä ero opettajien ja minun välilläni on. Olen köyhä, sivistymätömästä kodista ja jokapäiväisen näköinen. Minulla on ankara taistelu edessäni päästäkseni yhteiskunnan pintakerrokseen, mutta minun täytyy kerran päästä asemaan, jolloin Karikoski ja Saarimaakin [opettajia] voivat kunnioittaa ja ihaila minua.

Unelma oli kuitenkin katketa, kun Sylvi-Kyllikki kesällä 1917 meni kesätöihin kuljetustyöläisten liittoon. Rahan makuun pääseminen ja ehtojen suorittamattomuus saivat hänet tekemään päätöksen välivuodesta, hän jatkaisi koulua vasta vuoden päästä. Hän painotti voimakkaasti, että kysymys oli todella vain välivuodesta, sillä halu päästä ylioppilaaksi oli edelleen kova, josta todistaa maininta päiväkirjassa:

Koulussa oli omat huolensa ja täällä [työssä] omat. Voi sentään. Parasta kai on, etten ota mitään vakavalta kannalta, eihän mitään kannata surra. Kuitenkaan en millään ehdolla vaihtaisi tätä tointani kouluun. Mutta olen kuitenkin päättänyt mennä ensi vuonna. Ylioppilas täytyy Sinervon Sylvistä tulla, vaikka koko maailma nousisi pystyyn.²⁰

Koulunkäyntiä uhkaavia esteitä Sylvi-Kyllikin tielle kasaantui sisällissodan ja sen mukanaan tuomien myllerrysten vuoksi. Niiden aikana Sylvi-Kyllikki siirtyi kuljetustyöläisten liitosta vallankumousoikeuteen konekirjoittajaksi. Tällä menneisyydellä ei ollut asiaa seuraavana syksynä entiseen kouluun, Kallion yhteiskouluun, eikä muihinkaan Helsingin oppikouluihin. Sylvi-Kyllikin kohtalo punaisena oppikoululaisena ei ollut ainutlaatuinen. Valtaosa sotaan osallistuneista oppikoululaisista taisteli valkoisten puolella, ja kun koulut taas alkoivat syksyllä 1918, joutuivat punaisten puolella olleet oppikoululaiset erilaisten rangaistusten kohteiksi.²¹ Sinervon perheestä myös Edvard Sinervo oli kuulunut punaisten riveihin ja pelkäsi sodan loputtua valkoisten kostoja. Paetakseen näitä perhe muutti Pohjanmaalle, Laihialle isänäidin luokse. Tämä oli onni Sylvi-Kyllikin ylioppilashaaveille, sillä hän pääsi opiskelemaan Vaasan tyttölyseoon. Sylvi-Kyllikin hyvät taidot ainekirjoituksessa pelastivat

hänet pälkähästä, kun uudessa koulussa saatiin tietää hänen menneisyydestään. Koulu nimittäin tarvitsi maineensa takia hyviä suomen kielen taitajia. Alueen ruotsinkielisyyden takia liian monet koulun oppilaista olivat reuttaneet ainekirjoituksessa. Ilman nuhteita Sylvi-Kyllikki ei tilanteesta selvinnyt ja hän joutui lupaamaan pysyvänsä ”kaidalla tiellä” tulevaisuudessa.²²

Päiväkirjassaan Aira ei pohdi samalla tavalla koulutuksen ja sitä kautta saavutettavan sosiaalisen nousun mahdollisuuksia kuin Sylvi-Kyllikki. Yhtenä syynä tähän voi olla jo aikaisemmin mainitsemani päiväkirjojen sisällön erilaisuus. Airan päiväkirjat keskittyivät enemmän oman itsen analyysiin, kun taas Sylvi-Kyllikki useimmiten näki itsensä suhteessa ulkoiseen maailmaan. Aira ei välttämättä katsonut tarpeelliseksi määrittää omaa tulevaa paikkaansa yhteiskunnassa. Rivien välistä voi kuitenkin sieltä täältä lukea, että jollain tasolla Aira oli jo oppikouluaikana vieraantunut perinteisestä työläisyydestä. Lukeminen, kirjoittaminen ja 1930-luvun mittaan yhä lisääntyvä kanssakäyminen nousevan vasemmisto-ölymystön kanssa määrittivät hänen kokemuksiaan ja ajatuksiaan maailmasta enemmän kuin perinteinen työläisyys.

Kodin ja koulun välissä

Sylvi-Kyllikin kirjoittamassa päiväkirjassa näkyy monella tapaa kodin ja koulun läsnäolo. Pirjo Markkolan mukaan työläisperheestä ja -kodista pyrittiin sivistyneistön toimesta luomaan yhteiskunnan perusyksikköä, jolla oli tärkeä rooli kasvatettaessa työväestöä kohti kunnan kansalaisuutta. Työläiskotien ja -perheiden aseman kohentamiseen pyrki myös Suomen Sosialidemokraattinen naisliitto, tosin hieman eri painotuksin. Molemmat tahot pyrkivät lanseeraamaan työläisperheen ihannetta erilaisten valistus- ja koulutuskampanjoiden avulla työväestön keskuuteen. Valistuksen vaikutuksesta etenkin työväen luokan nuorempi sukupolvi alkoi suhtautua asumiseen ”herraskaisemmin”, mikä näkyi esimerkiksi entistä suuremman yksityisyyden tavoitteluna.²³

Sinervon perheen lapset ateljeekuvassa vuonna 1913, vasemmalta Elvi, Sylvi-Kyllikki, Aili Mirjam, Sirkka, Eino ja Impi Kaarina. Sisarussarjan kuopus Aira ei ollut kuvaushetkellä vielä syntynyt. Valokuvaa varten lapsilla oli mahdollisuus pukea ylleen kauneimmat vaatteensa. Kansan Arkisto.

Jollain tasolla valistus oli saavuttanut myös Sylvi-Kyllikin. Hänen kotiin liittyvät päiväkirjamerkintänsä kertovat kahnauksista vanhempien ja sisarten kanssa sekä nöyryytyksen ja hermostumisen kokemuksista, joita köyhä ja ahdas koti hänessä herätti. Vaikka Sinervojen koti oli työläisperheiden kategoriassa ilmeisen hyvä, niin oppikoulun myötä vertailukohtaksi tulivat luokkatoverien kodit. Tällöin oman kodin ahtaus, yksityisyyden puute, kehnot hygieeniset olot, sisarten suuri määrä, huono ruoka ja rumat vaatteet saivat Sylvi-Kyllikin tuntemaan itsensä muita alempiarvoiseksi.²⁴ Näitä tunteita hän kompensoi uneksimalla, miten hänestä tulee kuuluisa kirjailijatar, jolla on kaunis koti ja elegantit, kauniit vaatteet.²⁵ Kirjoittaminen ja kirjailijuus näyttäytyivät hänelle reittinä pois köyhyydestä ja sen mukanaan tuomasta rumuudesta. Menestyvänä kirjailijana hän pystyisi saavuttamaan unelmansa, sitä ennen oli kuitenkin tyydyttävä mielikuvituksen avulla eteen loihdittuun maailmaan. Esteettisten

nautintojen tavoittelu oli luonteenomaista Sylvi-Kyllikki Kilvelle läpi hänen elämänsä ja näkyi jo nuoruudessa kauniin kodin ja huolitellun ulkomuodon kaipuuna. Oman ympäristönsä ja ulkoasunsa hän pyrki saamaan mahdollisuuksien mukaan vastaamaan kuvitelmiaan.

Koulumaailman tapahtumat, opettajat, toverit ja harrastustoiminta näyttelivät suurta roolia Sylvi-Kyllikin elämässä. Osa koulun opettajista näyttäytyi päiväkirjan sivuilla epäoikeudenmukaisina, osa taas kannustavina ja jopa rakkauden kohteina. Rakkaus kohdistui etenkin äidinkielen opettaja Ilmari Jäämaahan, jota Sylvi-Kyllikki sanojensa mukaan ajatteli ”illat, aamut ja kaiket päivät”.²⁶ Muita opettajia kohtaan tunteet vaihtelivat mielialojen ja oppimenesityksen mukaan. Koulun kautta tulevaan harrastustoimintaan Sylvi-Kyllikki otti monella tavalla osaa. Hän oli innokkaasti mukana toverikunnan riennoissa, toimimalla muun muassa sen sihteerinä ja kirjoittamalla toverikunnan lehteen ”Toveriin”. Lisäksi hän kuului koulunsa raittiusseuraan.²⁷

Kun partioliike vuonna 1917 aloitti toimintansa uudelleen, liittyi Sylvi-Kyllikki siihen ja sai johdettavakseen yläluokkalaisista tytöistä muodostetun vartion. Lisää innostusta Sylvi-Kyllikin partioharrastus sai siitä, että Ilmari Jäämaa oli aktiivinen partiotoiminnan puolestapuhuja. *Nuoren Voiman* päätoimittajana hän omisti keväällä 1917 yhden lehden numeron partioaatteelle: ”Nuori Voima ilmestyi tässä kuussa partiotyttö ja -poikanumerona. Jäämaa itse on kirjoittanut pontevan runon partiopojille ja -tytöille. Minäkin oikein innostuin”, kirjoitti Sylvi-Kyllikki päiväkirjaansa.²⁸ Muistelmissaan Sylvi-Kyllikki kertoo, miten hän oli kuulunut partioon jo oppikoulun alaluokkalaisena. Tällöin isä oli vastustanut sitä ”porvariston luokkakaartina”, mutta antanut Sylvi-Kyllikin olla mukana. Päiväkirja ei kerro enempää partiosta, mutta muistelmakäsikirjoituksessa Sylvi-Kyllikki kertoo, että vuonna 1917 poliittiset ristiriidat olivat jo niin kiihkeitä, että hän huomasi pian olevansa väärässä joukossa ja erosi.²⁹

Koulun kautta tulleet harrastukset ja niiden myötä syntyneet toverisuhteet saivat Sylvi-Kyllikin innostumaan isänmaallisesti. Toiminnan ihmisenä hän halusi tehdä jotain sortotoimenpiteiden kurimuksessa kamppailevan isänmaansa puolesta. Hän halusi mukaan

siihen liikehdintään, jonka tavoitteena oli irrottaa Suomi Venäjästä. Suunnitelmiaan hän kirjasi päiväkirjaan:

Kaikkialla on kuitenkin jotain kapinoivaa henkeä. Tuntuu kuin ilmassa olisi ukkosta. Tahtoisin tehdä jotain Suomen, isänmaani hyväksi. Minussa on jo kauan kytenyt ajatus perustaa kaikkia nuoria koskeva liitto. Sen henki olisi puhtaasti isänmaallinen. kaikki toiminta tapahtuisi salaisesti, koettaisimme hyödyttää isänmaatamme niin paljon kuin voisimme, kyllä kai sopivia tilaisuuksia aina löytyy. Mitä me suuria nyt sentään voisimme, mutta onhan tulevaisuus nuorten, meidän. Meistä tulee kerran Suomen kansalaisia, hajaudumme kaikkiin yhteiskuntakerroksiin ja koetamme vaikuttaa isänmaamme hyväksi ja kerran, kerran valkenisi päivä, jolloin Suomi vapautuisi ikeestään. Oh, kuinka hulluja uneksin.

Koetan oikein harkita asiaa. Loppuviikolla ryhdyn toimenpiteisiin. Minä en puhu kellekään vielä aikeistani. Tahtoisin tehdä jotain suurta mullistavaa. Voisinpa uhrata elämäni isänmaani hyväksi. Löytäisinpä vain sellaisen ystävän, jolle voisin uskoa salaisuuteni ja jakaa työni hänellekin. Mutta ei! Yksin täytyy suunnitella kaikki.³⁰

Lainaus tuo esiin sen, miten Sylvi-Kyllikki innostui nopeasti uusista asioista ja miten hän oli täynnä erilaisia ihanteita, haaveita ja periaatteita, usein keskenään ristiriitaisia. Sylvi-Kyllikin päiväkirjakirjoituksissa koti ja koulu edustivat kahta maailmaa, jotka erilaisuudessaan aiheuttivat nuoren tytön mielessä voimakkaita ristiriitaisuuksia. Hän pohti, mihin hän kuului, mikä oli oikein ja mikä väärin. Hänellä oli palava halu puolustaa sitä elämää ja maailmaa, josta hän oli kotoisin. Toisaalta hänellä oli kaipuu sivistyksen mukanaan tuomaan toisenlaiseen elämään, jota edustivat esimerkiksi oppikoulun opettajat.

Airan kirjoituksissa eivät perhe ja koti olleet samalla tavalla läsnä kuin Sylvi-Kyllikillä. Osittain syynä tähän oli perheen hajaantuminen eri puolille vanhimpien sisarusten muuttaessa pois lapsuuden kodista. Vuonna 1926 isä kuoli, ja tämän jälkeen Aira palasi Elvi-sisarensa ja äitinsä kanssa Pohjanmaalta Helsinkiin. Osasyynä voi olla myös sisarten päiväkirjakirjoitusten tyylin ja sisältöjen erilaisuus. Airan päiväkirja keskittyi enemmän hänen itsensä erittelemiseen, ajatusten,

kokemusten ja tunnelmien analysoimiseen. Hän piti päiväkirjaansa ”mielen kaatopaikkana”³¹, johon kirjautui pääasiassa negatiivisia kokemuksia omasta itsestä ja ympäröivästä maailmasta. Tällainen kirjoittamisen muoto on yleinen päiväkirjoissa. Päiväkirja toimii ikään kuin terapeutina, paikkana johon voi purkaa niitä tunteita, joita ei voi muuten tai muualla työstää. Myös epäonnistumisten ja pettymysten purkaminen päiväkirjaan on yleistä. Päiväkirja toimii näin eräänlaisena itsensä kehittämisen ja ojentamisen välineenä.³²

Perheestä Airan kirjoituksissa eniten läsnä oli kaksi vuotta vanhempi sisar Elvi, yhdessä kokijana mutta myös kateuden kohteena. Helsinkiin muutettuaan Elvi ja Aira aloittivat yhdessä oppikoulun Helsingin Suomalaisessa Tyttökoulussa. He kävivät samaa luokkaa jonkin aikaa, kunnes Elvi kesällä 1932 luki yhden luokan yli ja kirjoitti ylioppilaaksi 1933. Yhdessä sisarukset jakoivat myös vapaa-aikaansa. Heillä oli muun muassa luokkatovereiden kanssa perustettu kirjallinen seura ”Kivat”. Yhdessä he menivät mukaan raittiusseura-toimintaan ja liittyivät vuonna 1930 Helsingin Sosialidemokraattiseen Nuorisoyhdistykseen.³³ Vaikka sisarukset tekivät paljon yhdessä, tunsu Aira itsensä aika ajoin sivustakatsojaksi ja loukatuksi. Hän koki jäävänsä Elvin varjoon sekä opettajien että koulutoverien keskuudessa. Syyskuussa 1929 Aira kirjoitti päiväkirjaansa:

Elvi sanoi minulle tänään, että hän haluaisi ystävää jota voisi palvoa ja ihailla. Ajatus oli minulle niin outo, etten tiennyt mitä sanoisin. Se oli jotain kummallista. Luulen, että Elvin päähän tulee tuollaisia ajatuksia siksi, että häntä aina palvotaan, mutta hän itse ei ole löytänyt sopivaa ystävää.³⁴

Haavoittuvuuttaan vastaan hän kävi päiväkirjakirjoituksissaan erilaisin päätöksin, kuten jouluaattona 1931 päivätty kirjoitus osoittaa:

Mutta minä olen ottanut oikeudekseni tehdä mitä tahdon. Sitäpaitsi: Ihminen joka on joskus, vaikka hiukankin, ihastellut Elviä, tai ollut hänen ystävänsä, on aina oleva minun viholliseni! En koskaan unohda tai anna anteeksi, pyydän vain silloin kun se on minulle edullista. Saadaan nähdä kumpi meistä, Elvi vai minä, pääsemme pitemmälle. Kumpi voittaa lahjakkuus vai kunnianhimo.³⁵

Kirjoitustensa avulla hän teki eräänlaista irtaantumistyötä sisares-taan, jonka hän koki olevan itseään lahjakkaampi. Lukiessaan salaa sisarensa päiväkirjoja Aira huomasi, että myös Elvi kärsi samanlaisista alemmuudentunteista suhteessa häneen. Tämä antoi vahvistusta kol-hitulle itsetunnolle. Päiväkirjan kirjoittaminen oli Airalle tapa työstää omia epävarmuuksiaan, rohkaista itseään ja piirtää rajoja itselleen, löytää vähitellen itseään ja omaa identiteettiään.

Kaunokirjalliset unelmat

Päiväkirja on usein ollut ensimmäinen foorumi, jolle kirjoittamisesta kiinnostunut nuori on paljastanut kaunokirjalliset haaveensa. Asiaa voi katsoa myös toisin päin, niin että usein ne nuoret, joilla on ollut kaunokirjallisia haaveita, ovat kirjoittaneet päiväkirjaa. Monien sittemmin tunnustettujen kirjailijoiden nuoruuden päiväkirjat ovat päätyneet julkaistuksi hengentuotteiksi, esimerkiksi Aino Kallaksen, Saima Harmajan, Marja-Liisa Vartion, Satu Koskimiehen ja Pentti Saarikosken.³⁶ Myös Sylvi-Kyllikki Kilpi julkaisi omat nuoruuden päiväkirjansa vuonna 1966. Nuoruuden haaveista huolimatta hänestä ei tullut kirjailijaa, vaan poliitikko, SDP:n ja myöhemmin SKDL:n kansanedustaja. Julkaisuprosessissa Sylvi-Kyllikin päiväkirjat kävivät läpi voimakkaan toimituksellisen työn, jonka seurauksena päiväkirjat menettivät alkuperäisen autenttisuutensa. Vaikka hänen julkinen poliittinen karriäärinsä oli jo julkaisuvaiheessa ohi, voi toimitustyön nähdä ainakin jossain määrin poliittisesti tarkoituksenmukaisena. Aira ei päiväkirjojaan julkaissut, vaikka hänestä muiden toimien ohella tuli myös kirjailija.

Nuoruuden päiväkirjat eivät kuitenkaan tienneet mitään tulevasta. Sekä Sylvi-Kyllikin että Airan päiväkirjat sisälsivät kaunokirjallisia harjoituksia ja unelmia tulevasta kirjailijuudesta. Sylvi-Kyllikin in-nostajana toimi hänen äidinkielen opettajansa Ilmari Jäämaa, joka kannusti Sylvi-Kyllikkiä kirjoittamisessa ja tekstien lähettämisessä *Nuoreen Voimaan*. *Nuori Voima* oli erityisesti oppikoulunuorison lehti, jossa oli mahdollisuus saada julkaistuksi omia tekstejään, joko

runoja tai kertomuksia. Näiden lisäksi lehti sisälsi myös yleissivistävää ja kasvattavaa aineistoa koulunuorisolle.³⁷ Asian pohdinta näkyi Sylvi-Kyllikin päiväkirjassa:

Olen päättänyt vielä vuoden ajan ahkerasti kirjoitella ”Toveriin” ja ”Nuoreen Voimaan”, sitten kirjoitan Jäämaalle ja kerron hänelle aikomukseni ruveta kirjailijaksi. Kysyn luuleeko hän minun pystyvän siihen ja onko minun paras vielä jatkaa lukujani, tai antautua sanomalehtialalle ja harjoitella siellä, kunnes tulen niin kehittyneeksi, että voin julkaista esikoisteokseni. Luotan hänen neuvoonsa. Jos hän sanoo, ettei minulla ole kykyjä, silloin, silloin rupean ark-kitehdiksi, luulen kykeneväni siksi, sillä luulen olevani tarpeeksi hyvä piirtäjä ja tarpeeksi hyvä taiteilija siihen.³⁸

Sylvi-Kyllikin kirjoittamiselle Jäämaan kommentit näyttelivät ratkaisevaa osaa, ja hän halusi antaa koko kirjallisen tulevaisuutensa opettajansa käsiin. Tosin välillä Sylvi-Kyllikki mietti kirjoittamista salanimellä, jotta voisi saada puolueetonta kritiikkiä. Salanimukseen hän kaavaili Ilmari Leimusta. Hän aikoi myös kirjoittaa kirjoitukseensa koneella tai pyytää sisartaan kirjoittamaan, jotta Jäämaa ei tunnista häntä käsialan perusteella.³⁹ Kirjallisten kykyjensä suhteen Sylvi-Kyllikin rima oli korkealla, sillä hän ei halunnut olla ”mikään keskinkertainen kyky”. Hän pelkäsi kuitenkin, ettei hän taidoiltaan pystyisi kilpailemaan Björnsonin, Ibsenin, Lagerlöfin tai Lien kanssa. Näitä kirjailijoita lukiessa hänestä tuntui, että hänen ”päättään huimasi”.⁴⁰

Aira koki Elvin kilpailijaksi kirjoittamisen alalla, pitäen Elviä itseään lahjakkaampana kirjoittajana. Toisaalta joistakin Elvin myöhäisemmistä kirjoituksista kävi ilmi, että hän piti Airaa lahjakkaampana. Keskinäisestä kilpailusta huolimatta he kannustivat toisiaan kirjoittamisen ja muun taiteellisen toiminnan saralla. Yhdessä he osallistuivat esimerkiksi lausuntakilpailuihin ja lähettivät tekstejään julkaistaviksi lehtiin, muun muassa *Työläisnuorisoon*.⁴¹ Myös Airan koulun opettajakunnasta löytyi kirjoittamiseen inspiroiva opettaja. Hän oli luonnon- ja maantieteen opettaja Aaro Hellaakoski, joka oli tullut tunnetuksi runoilijana. Hellaakoski oli julkaissut ensimmäisen

kokoelmansa jo 1916. 1930-luvulle tultaessa julkaistuja runokokoelmia oli jo useampia, muun muassa sittemmin klassikoksi noussut *Jääpeili*. Opettajana Hellaakoski oli tyttölyseon oppilaiden mieleen ja usein myös rakkauden kohteena. Monien muiden tapaan Aira oli rakastunut opettajaansa ja kohdisti Hellaakoskeen samanlaisia tunteita kuin Sylvi-Kyllikki Jäämaahan. Tärkeintä Airalle oli, että Hellaakoski kohteli häntä omana itsenään, eikä vain ”Elvi Sinervon siskona”, kuten hän koki useiden muiden opettajien tekevän.⁴² Opettamisen lisäksi Hellaakoski luki siskosten runoja ja rohkaisi heitä kirjoittamaan lisää.⁴³ Tärkeää palautetta kirjoittamisestaan Aira sai muualtakin, muun muassa Tulenkantajien Erkki Valalta, kuten riemuisa merkintä päiväkirjassa osoittaa: ”Eilen: Erkki Vala oli lukenut minun runoni ’Hellettä’. Hän sanoi olleensa hämmästynyt. Hän sanoi, että runo ylitti Elina Vaaran nykyisen tuotannon ja että Aira Sinervosta tulee Katri Valan seuraaja.”⁴⁴ Tämä vertaus suureen idoliin Katri Valaan tuntui Airasta todennäköisesti makealta ja rohkaisi häntä kirjoittamaan edelleen.

Eroottinen herääminen ja ajatuksia avioliitosta

Päiväkirjassaan Sylvi-Kyllikki toi esiin rakkautensa opettajaansa Ilmari Jäämaahan ja hän muun muassa kuvitteli heille yhteistä tulevaisuutta avioparina. Jäämaa näyttäytyi Sylvi-Kyllikin mielessä ihannemiehenä:

Hän on runoilija sielu; mutta samalla viisas, harkitseva. Hän on reipas ja syvämietteinen. Ruma hän on, kauhean ruma, mutta minä rakastan hänen rumuuttansakin. Kuvittelen, että hän rakastaa minua. Minä elän mielikuvituksessani ihania hetkiä hänen kanssaan. Meillä on kaunis koti, ei mitään aistitonta. Kummallakin on oma työhuone. Meillä on kauniita, terveitä lapsia. Me kasvatamme molemmat niitä yhdessä.

Tässä unelmassaan hän oli tasavertainen miehensä kanssa. Sylvi-Kyllikin ihanneavioliitossa molemmat aviopuoliset tekivät työtä ja

hoitivat yhdessä lapsia. Eroottisia haaveita hän ei Jäämaahan päiväkirjan mukaan kohdistanut. Ajankohdan yleisiin käsityksiin nähden Sylvi-Kyllikin unelma avioliitosta kahden tasavertaisen ihmisen liittona oli moderni. Jonkin verran 1900-luvun vaihteessa oli alkanut esiintyä ns. toveriavioliiton ihannetta, jossa aviopuolisot nähtiin tasavertaisina ja toistensa kumppaneina.⁴⁵ Täytyy muistaa, että todellisuudessa mies oli virallisestikin perheen pää ja vaimonsa edusmies vuoden 1929 uuden avioliittolain hyväksymiseen saakka. Toveriavioliitto merkitsi myös Airalle avioliiton korkeinta ja puhtainta muotoa. Käytännössä hän ei uskonut sen toteutuvan, sillä loppujen lopuksi avioliitto oli hänen mielestään vain tahtojen taistelua aviopuolisoiden kesken, missä aina ”joko toinen tai toinen olisi voitolla”. Tämän vuoksi ajatus naimisiinmenosta tuntui hänestä ”kammottavalta”.⁴⁶

Miia Vatkan mukaan päiväkirjassa vaikuttaa aina aikakauden yleinen käsitys siitä, mistä on soveliaista julkisesti puhua. Tässä suhteessa päiväkirjakommunikaatio noudattelee kasvokkain tapahtuvia viestintätilanteita ja niiden sääntöjä. Tämä näkyy esimerkiksi suh-
tautumisessa seksuaalisuuteen ja sukupuolielämään.⁴⁷ 1900-luvun alkupuolella käytiin laajasti keskustelua sukupuolimoraalista yhteiskunnan ja kirkon erilaisten instanssien ja yksittäisten henkilöiden toimesta. Keskustelun tarkoitus oli määrittää sopivia seksuaalisuuden muotoja. Kansalaisten seksuaalisuus haluttiin suitsia noudattamaan valistuskirjallisuuden ja lehdistön tuottamia moraalisia sääntöjä ja ohjeita, ja tällaisenaan keskustelu voidaan nähdä osana sivistyneistön kansankasvatusprojektia. Tämän halutun moraalien kulmakiviä olivat itsehillintä ja kieltämys, ja niiden avulla tuomittiin itseyydytys ja esiaviolliset suhteet. Seksuaalisuus liitettiin pelkästään avioliittoon, ja sen tärkein tehtävä oli uusien kansalaisten tuottaminen. Oletusarvona aikakauden seksuaalisuutta koskevassa keskustelussa oli heteroseksuaalisuus. Homoseksuaalisuus nähtiin sairautena, joka saattoi johtua esimerkiksi nuorena harjoitetusta itseyydytyksestä. Ajatus, että mies on enemmän viettiensä vietävissä kuin nainen, johti siihen, että miesten avioliiton ulkopuolisista seksuaalisista suhteista ei puhuttu tai niitä katsottiin läpi sormien. Oli tosin tahoja, muun

muassa naisliike, jotka vaativat miehiltä samanlaista puhtautta kuin naiselta.⁴⁸

Sylvi-Kyllikki pohti päiväkirjassaan omaa seksuaalisuuttaan peilaten sitä ajankohdan käsityksiin soveliaasta käyttäytymisestä. Hän piti epäoikeudenmukaisena moraalialia, jossa mies sai anteeksi omat "hairahduksensa" toisin kuin nainen, jolle antautuminen sukupuolisuhteeseen saattoi olla kohtalokasta:

Luulen että kaipaen rakkauden nautintoja. Olen tullut intohimoiseksi. En tiedä mikä sen vaikuttaa. Ehkä minusta vähitellen alkaa tulla nainen. Nyt on suuri onni, että olen nainen. Tällaisina hetkinä, jos olisin mies, etsisin huonoa naisseuraa ja tarvetsin itseni. Kuten kaikki raukat miehet tekevät. Mutta olen nainen. Minun täytyy tukahduttaa kaikki haluni ja voittaa itseni ja odottaa, odottaa sen oikean tuloa. Silloin olen minä puhdas. Onko hän? Ei tietystikkään. Sitä ovat harvat miehet. Hän on jo ennen nauttinut hetken huumauksesta. Oi tätä kurjaa yhteiskuntaa. Oi teitä heikkoja miehiä. Jos tällaisina hetkinä tulisi kammiooni mies, joka olisi rakkauteni arvoinen, en tiedä mitä tekisin. Silloin, silloin antaisin kunniani mennä yhden yön nautinnosta. Luulen etten voisi hallita itseäni. Mies, hän saisi mennä sen jälkeen vapaasti. Mutta seuraukset minulle voisivat olla pahoja. Maailmaan syntyisi isätön lapsi. Minua vain tuomittaisiin. Ei miestä.⁴⁹

Kirjoituksessa näkyi miten Sylvi-Kyllikki oli omaksunut aikakauden käsitykset seksuaalisuudesta. Hän ei halunnut "tävellä" itseään ja piti omaa sukupuoltaan moraalisesti korkeammalla tasolla olevana. Tosin hän koki, että seksuaalisuus koski voimakkaasti sekä naista että miestä ja että naisenkin saattoi joutua viettiensä valtaan. Yleisessä keskustelussa naisten seksuaalinen halu ja tyydytys yleensä ohitettiin vaikenemalla. Tässä suhteessa hän kapinoi niitä rooliodotuksia vastaan, joita naiselle asetettiin. Moraalisten kysymysten lisäksi seksuaalisia kokeiluja esti pelko lapsen saamisesta. Sylvi-Kyllikki tiedosti, että aviottoman lapsen saaminen olisi koitunut ainoastaan hänen kohtalokseen ja häpeäkseen. Raskaaksi tulo olisi katkaissut häneltä tien sosiaaliseen nousuun, sillä lapsen saamisen jälkeen hän ei olisi voinut enää käydä koulua. Pelot eivät kuitenkaan lopulta estäneet

häntä, vaan hän menetti neitsyytensä luokkatoverinsa kanssa. Päiväkirjassa tämä asia kerrotaan, mutta peitetysti käyttämällä osaksi jonkintyyppistä pikakirjoitusta. Sylvi-Kyllikki halusi kirjoittaa asiasta, mutta täysin avoimesti hän ei voinut siitä puhua. Syynä oli ehkä häveliäisyys tai pelko, että hänen päiväkirjaansa luettaisiin.

Myös Aira pohti omaa seksuaalisuuttaan ja tunnisti itsessään juuri 16 vuotta täyttäneenä ”eroottisuutta”. Hän oli hämillään tämän uuden tunteen edessä, sillä hänestä eroottisuus tuntui omassa itsessä likaiselta. Lisäksi se sai hänet hämmennyksiin opettajansa Hellaakosken edessä, jopa niin että hän tunsu tämän läsnä ollessa ”eroottista huimausta”. Toisaalta hän ihmetteli omia tuntemuksiaan eroottisuuden likaisuudesta, sillä ”senhän pitäisi olla aivan luonnollista”.⁵⁰ Vuosisadan alkupuolen seksuaalisuutta määrittänyt keskustelu jatkuu 1930-luvulla, jolloin huomiota kiinnitettiin erityisesti nuorison valistamiseen ja kasvattamiseen oikeanlaiseen seksuaalisuuteen. Tähän oikeanlaiseen seksuaalisuuteen nuorisoa ohjasivat erilaiset opaskirjaset, joihin kasvava sukupolvi tutustui esimerkiksi erilaisissa kerhoissa ja yhdistyksissä. Opaskirjoissa sukupuoliäitiä pidettiin luonnollisena, ihmisen olemukseen kuuluvana piirteenä, mutta ihmisen piti oppia hillitsemään sitä ja pysymään puhtaana avioliittoon asti. Avioliitossa tämä sukupuoliäitiä jalostui rakkauden ansiosta tuottavaksi voimaksi.⁵¹ Todennäköisesti Aira oli joutunut näiden oppaiden tai muunlaisen valistuksen kanssa tekemisiin. Näiden vaikutuksesta hän tunnisti oman seksuaalisuutensa, mutta piti sitä likaisena. Puhdasta siitä voisi tulla vasta rakkauden ja avioliiton myötä.

Ainakaan päiväkirjan perusteella Airaa ei voida liittää osaksi uudenlaista nuoren naisen tyyppiä, ns. jazz-tyttöä, jonka luonteenomaisina piirteinä pidettiin kevytmielisyyttä ja huvittelunhalua. Sen sijaan 1930-luvun mittaan hän lähentyi ihmisiä, joista vuosikymmenen puoliväliin mennessä oli syntynyt vasemmistointellektuellien tiivis joukko. Tämän ryhmän kantavia voimia olivat muun muassa Raoul Palmgen, Jarno Pennanen, Airan sisar Elvi ja tämän aviomies Mauri Ryömä. Ensimmäisen varsinaisen rakkaussuhteensa Aira löysi työväenliikkeen piiristä. Tämä rakkaussuhde herätti hänessä ristiriitaisia tunteita, sillä rakkauden kohteena oli häntä 15 vuotta vanhempi au-

tonkuljettaja. Ristiriitaisuuksien syynä olivat ikäero ja ennen kaikkea se, ettei rakkauden kohde ollut akateemisesti sivistynyt intellektuelli. Päiväkirjalleen hän tunnusti: "Olen hirveän porvarillinen, sillä vaanin hänessä usein 'autonkuljettajan piirteitä'. Häpeäksi, häpeäksi se on minulle." Vähän myöhemmin hän epätoivoisesti kysyi: "Miksi sinä et ole akateemisesti sivistynyt, hienokäyttöksinen nuorempi mies? Silloin kaivaisin tieni vaikka harmaiden kivien lävitse rinnallesi. Mutta nyt uhraan rakkauteni kunnianhimolle."⁵² Rakkauden kohde oli siis Airan mielestä monin tavoin mahdoton ja sopimaton. Samanlainen asetelma tulee esiin Raoul Palmgrenin omaelämäkerrallisesta romaanista *30-luvun kuvat*, jossa hän kirjallisuuden keinoin valottaa omaa mieheksi kasvamistaan ja tietään sivistyneistöperheestä vasemmistoälymystön johtavaksi ideologiksi. Yksi teoksen päähenkilön Rolf Pahlmanin naissuhteita määrittävä tekijä on kohteen yhteiskuntaluokka. Rakastumisesta huolimatta suhde työläistyttöön on tuomittu epäonnistumaan, mutta toisaalta sama tapahtuu suhteessa naapuruston säätyläistyttöön. Kummassakaan suhteessa ideat ja ajatukset toisesta eivät saa tavoiteltua vastakaikua eikä suhteella voi olla onnistumisen mahdollisuuksia. Pelkkään seksuaalisuuteen perustuva suhde ei voi toimia, vaan myös henkisten ominaisuuksien on kohdattava.⁵³

Miksi olen sosialisti ja muita maailmankatsomuksellisia pohdiskeluja

Päiväkirjan käyttö maailmankatsomuksellisten asioiden reflektointipaikkana on ollut yleistä etenkin uskonnollisten liikkeiden yhteydessä. Tunnustuksellisia, hengelliseen itsekasvatukseen pyrkiviä päiväkirjoja 1600–1700-luvulta voidaan pitää yhtenä nykyisen päiväkirjalajin alkumuodoista. Myöhemmin uskonnollisten painotusten rinnalle ovat nousseet maallisemmat maailmankatsomukseen liittyvät pohdinnat.⁵⁴ En ajattele maailmankatsomusta ahtaasti aatteellisesta tai ideologisesta näkökulmasta, vaan laajemmin yksilön tapana mieltää millainen maailma on. Ilkka Niiniluoto määrittelee maa-

ilmankatsomuksen tarkoittavan ihmisten arvostusten ja uskomusten kokonaisuutta, josta voidaan erottaa kolme erillistä osa-alueetta. Ensimmäisenä maailmankuva eli käsitys siitä, millainen maailma (sisältäen luonnon, ihmisen, yhteiskunnan ja niiden historian) on. Toisena osa-alueena ovat arvot, jotka määrittävät millainen maailman pitäisi olla ja mitkä ovat hyvän elämän tavoitteet. Kolmantena osana on tieto-opillinen ulottuvuus, joka käsittää tiedon hankkimiseen ja luotettavuuteen liittyviä seikkoja. Niiniluodon mukaan maailmankatsomus ei kuitenkaan ole koskaan lopullisesti lukkoon lyöty ja valmis, vaan se muuntuu uuden tiedon ja yksilön kokemusten ja kehittymisen myötä ja se sisältää myös epävarmuutta ja avoimia kysymyksiä.⁵⁵ Nuoren ihmisen maailmankatsomus on usein hahmottomaton ja epävakaa. Toisaalta se voi kurottaa moneen suuntaan etsiessään vastauksia heränneisiin kysymyksiin ja toisaalta se voi olla jyrkän yksisilmäinen ja jopa fanaattinen. Maailmankatsomus muodostuu tiiviissä yhteydessä yksilön historialliseen, yhteiskunnalliseen ja kulttuuriseen kontekstiin, sillä sen syntyyn vaikuttavat perhe, koulu, sosiaaliset verkostot ja myös vapaa-ajan harrastukset ja näiden kautta tulevat arvot ja normit.

Rippikouluikäisenä Sylvi-Kyllikki pohti uskonnon ja kirkon merkitystä. Rippikouluun menoa pidettiin luonnollisena elämänvaiheena eikä sen asemaa siirtymäriittinä kyseenalaistanut myöskään Sylvi-Kyllikin äiti:

Äiti tahtoi että minä menisin rippikouluun. Minä en tahtois. Kun ajattelen rippikoulua ja herran ehtoollista, niin minut valtaa aivan sama tunne, kun astun poliklinikkaan, silloin kun minulla on korvasärky. Voi pyhä kauhistus mitä teen? Herran ehtoollinen on jotain juhlallista, vakavaa ja minulle käsittämättömää, ei, minä en voi mennä herran ehtoolliselle. Äiti ei ymmärrä minua. Hän on niin vihainen. Hän sanoi, että ellen ennen syyskuuta ole käynyt rippikoulua, niin en saa enää jatkaa koulua, vaan minun täytyy mennä tupakkatehtaan työhön. ”Tuollaisen mullikanko minä olen kasvattanut?” huokasi hän. Minulla on niin paha olla. Jos ei kukaan olisi puhunut siitä mitään, niin olisin jonain kauniina päivänä tullut kotiin ja sanonut: ”Nyt äiti menen rippikouluun”, mutta kun äiti rupesi uhkailemaan ja pakoittamaan, niin silloin en voi

mennä. Minä en voi tehdä mitään, johon pakotetaan ja josta ei ole mitään hyötyä. Menisin kyllä rippikouluun mutta en herran ehtoolliselle.⁵⁶

Myöhempien muistelmiensa perusteella Sylvi-Kyllikki ei pitänyt äitiään kovin uskonnollisena, ja hän katsoi, että äidin mielestä rippikoulun käyminen kuului ikään kuin hyviin tapoihin. Isällä, joka nuoruudessaan oli ollut ateisti, oli uskonnollinen etsikkoaikansa juuri samoihin aikoihin kun Sylvi-Kyllikin piti päättää rippikouluun menosta.⁵⁷ Päiväkirjat eivät kuitenkaan kerro isän mitenkään osallistuneen tähän rippikouluun koskevaan keskusteluun, se oli ennen kaikkea äidin ja tyttären välinen asia. Sylvi-Kyllikille rippikouluun meno ei ollut itsestään selvää. Hän ei asettanut kyseenalaiseksi rippikouluinstituutiota sinänsä, vaan piti asiaa pelkästään henkilökohtaisen vakaumuksen puolustamisena. Toisaalta taustalla oli nuoren ihmisen tyyppillinen kapina vanhempiaan vastaan ja toisaalta myös pelko käsittämättömältä ja hyödyttömältä tuntuvalta edessä.

Anna Makkonen löysi tutkimastaan vuosisadan vaihteen nuoren naisen päiväkirjasta samansuuntaista rippikouluun ja ehtoollista koskevaa pohdiskelua. Siinä korostettiin ratkaisun henkilökohtaisuutta ja ihmisen oikeutta tehdä niin kuin näki oikeaksi. Makkonen liittää ajatukset osaksi vuosisadan alun diskurssia, jossa vanha ja uusi maailma kohtasivat. Tämä diskurssi tulee voimakkaasti esiin ajan kaunokirjallisuudessa ja uusissa aatteissa, esimerkiksi tolstoilaisuudessa ja sosialismissa.⁵⁸ Sylvi-Kyllikki luki paljon kaunokirjallisuutta ja sai siitä voimaa vakaumuksensa puolustamiseen. Hän viittasi päiväkirjassaan Ilmari Kiannon *Pyhä viha* -teokseen (1908), jonka lukeminen vahvisti hänen tahtoaan taistella ilmaisuvapautensa ja oikeaksi kokemansa puolesta.⁵⁹ Kiannon omaelämäkerrallisessa teoksessa papin poika asettuu vastustamaan isänsä uskontoa ja kirkon valepyhyttä ja kaksinaismoraalia ja nimeää esikuvakseen Leo Tolstoin. Hänen ”pyhä vihansa” kohdistuu kaikkea ihmisen henkistä vapautta estävää pakkoa vastaan. Sukupolvien välinen kuilu teoksessa on ylitsepääsemätön, ja eritoten päähenkilön siviiliavioliitto herättää kirkon piirissä kauhistusta.⁶⁰ Loppujen lopuksi Sylvi-Kyllikki taipui ja kävi rippikoulun. Ehtoollisen ottamista hän epäröi, sillä hän ei halunnut tehdä sitä

vain muodon vuoksi, vaan halusi ymmärtää sen merkityksen. Vaikka Sylvi-Kyllikkiä vaivasi oma tietämättömyytensä, hän nautti myös ehtoollisen konfirmaatiopäivänään.⁶¹ Tilaisuuden herättämiä risti-riitaisia tunteita hän kuvaili päiväkirjassaan: ”Kirkonmeno ei tehnyt minuun minkäänlaista vaikutusta. Minä luulen, että minua melkein nauratti kirkossa, vaikka se olisi yhtä hyvin voinut kääntyä itkuksi, sillä minä vapisin niin.”⁶²

Aira ei pohdi päiväkirjassaan rippikouluun liittyviä kysymyksiä, sillä Sinervon perheen lapsista rippikoulun kävivät vain kolme vanhinta lasta.⁶³ 18-vuotiaana Aira innostui kirjastosta löytämistään stoalaisen filosofin Epiktetoksen ajatelmissa. Hän oli jo aikaisemmin kaivannut jonkinlaista uskonnollista tai filosofista pohjaa elämäntavoilleen. Tutustuttuaan Epiktetokseen ja stoalaisuuteen hän päätteli, että onni ja rauha ovat parhaiten saavutettavissa ajattelemalla. Hänestä stoalaisuuden suurin etu kristinuskoon nähden oli sen selkeys. Airasta tunteeseen perustuva kristinuskoko oli liian epä-määräistä ja siksi sen avulla oli vaikea löytää mielenrauhaa, joka taas stoalaisuuden mukaan oli ihmisen suurin onni. Oppiakseen stoalaisuuden keskeisimpiä opetuksia hän kirjasi niitä ylös päiväkirjaansa ja joissakin myöhemmissä kirjoituksissa viittasi näihin ajatuksiin.⁶⁴ Joskus hän onnistui niiden avulla saamaan mielenrauhan, joskus taas tyyneys sai väistyä sitä ravistelevien tunteiden tieltä.

Uskonto ei siis herättänyt Sinervon tytöissä mielenkiintoa. Molemmille maailmankatsomuksen pohjaksi muotoutui sosialismi, josta he jo nuoruudessaan olivat jollain tasolla kiinnostuneita. Vaikka Sylvi-Kyllikki päiväkirjassaan usein toi esiin olevansa sosialisti, hän ei juuri pohdiskellut mitä sosialismi on tai miksi hän on sosialisti. Todennäköisesti hänelle ei elämänsä tässä vaiheessa ollut kovin selvää mitä sosialismilla tarkoitettiin. Vielä kymmenen vuotta aikaisemmin sosialismin sisältö oli ollut hahmottomatonta suurelle osalle työväenliikkeen kannattajia.⁶⁵ Kouluaikanaan Sylvi-Kyllikki ei aktiivisesti ottanut osaa työväen järjestötoimintaan, vaan sosialismi tuli perheeseen isän ammattiyhdistystoiminnan ja *Työmies*-lehden kautta. Hän kuitenkin mielsi yhteiskunnan epäoikeudenmukaiseksi ja koki, että sosialismin avulla olisi mahdollista luoda parempi ja tasa-arvoisempi

maailma. Sosialismin idea oikeudenmukaisemmasta maailmasta tuli esiin myös Sylvi-Kyllikin kirjailijahaaveissa. Ne sisälsivät kauniin kodin ja eleganttien vaatteiden lisäksi sosialistisen aspektin. Hänestä tulisi nimenomaan sosialistinen kirjailija, jonka tehtävänä oli paljastaa ”nykyajan mätäpaiseet” ja luoda tietä kohti ”tulevaisuuden onnen valtiota”.⁶⁶

Yhteiskunnallista epäoikeudenmukaisuutta enemmän Sylvi-Kyllikki mietitytti naisten ja miesten välinen epätasa-arvo sekä yhteiskunnallisessa että moraalisisessa mielessä. Joulukuussa 1915 hän kirjoitti päiväkirjaansa:

Voi, voi miksi Jumala ei ole luonut minua pojaksi. Pojaksi minä sopisin. Pojan luonto ja pojan käytös mulla, olen melkein pojan näköinenkin. Mutta nyt minä raukka olen tyttö! Mitä voi nainen toimittaa? Kaikki on naiselle sopimattontta. Koskahan tulee aika, jolloin mies ja nainen ovat aivan tasa-arvoisia.⁶⁷

Tämä epätoivoinen purkaus kertoo toisaalta siitä, miten Sylvi-Kyllikki tunsi itsensä ajankohdan naisihanteista poikkeavaksi luonteensa ja jopa ulkonäkönsä perusteella, ja toisaalta niistä kapeista tulevaisuudennäkymistä, joita naiselle oli tarjolla. Kotona hän näki äidin ja isän edustavan perinteisiä roolimalleja ja välillä hän tunsi, että ei saanut samanlaista hyväksyntää isältään kuin hänen ainoa veljensä Eino. Tilanne herätti hänessä toiminnanhalun ja kapinan vanhempiaan vastaan:

Me riitelemme aina äidin kanssa naisasiasta. Olen saanut Kaarin puolelleni. Äiti on tuollainen vanhoillinen ja totuttuihin tapoihin kangistunut. Hän väittää että mies on paljon parempi kuin nainen. ”Te ette voi uskoa” on hänellä tapana sanoa, ”Kuinka naiset ovat viekkaita ja kavalia. Olen sen kokenut. Olen ollut työpaikoissa, joissa on ollut yhtä paljon miehiä kuin naisia. Eivätkä miehet koskaan ole olleet niin ilkeitä, viekkaita ja riidan haluisia kuin naiset. Te tulette sen itsekin huomaamaan.”

Mutta minäkös antaisin perään. Ei toki! Puolustan naisia kaikella voimallani. Lopetan tavallisesti puolustukseni seuraaviin sanoihin: Sinä siis väität että nainen on ilkeä ja viekas. Koska olet itse nainen, olet siis itse ilkeä ja kavala j.o.t. !

Minä väitän, että jos on ilkeitä ja viekkaita naisia, on miehiäkin, ja jos on hyviä, jaloja miehiä on naisiakin. Nainen on aivan yhtä hyvä kuin mies. Siitä seuraa, että minä olen aivan yhtä hyvä kuin mies j.o.t.

Enkä koskaan aio antaa miehelle missään asiassa perään. Minä kelpaan kaikkeen mihin hänkin. Halveksin ja säälin sellaisia ihmisiä jotka pitävät naista huonompana. Sosialistit pitävät kaikkia tasa-arvoisina. Kaiutan eläköön huudon sosialismille. Koko elämäni aion uhrata sosialismin ja naisasian hyväksi. Minä tahdon näyttää ja näytänkin, mihin nainen kelpaa.⁶⁸

Sylvi-Kyllikki kuvaa haluaan uhrata koko elämänsä sosialismin ja naisasian hyväksi. Tämän vuoksi hän päätti liittyä koulun päätyttyä Sosialidemokraattiseen naisliittoon. Lisäksi hän aikoi kirjoittamalla kiinnittää huomion naisten huonoon asemaan: ”Tahtoisin kirjoittaa romaanin naisesta, sellaisen jonkalaisia on paljon kirjoitettu miehistä.” Sylvi-Kyllikki halusi kuvata ”naisen ihmisenä, ajattelevana, herkkänä ja tunteellisena”, ”todellisena naisena”, ei lumoojattarena tai prinsessana, kuten useimmissa romaaneissa tehtiin. Esikuvakseen hän mainitsi Romain Rollandin⁶⁹, jonka teos *Jean Christophe* teki häneen suuren vaikutuksen.⁷⁰

Sylvi-Kyllikin nuoruuden vaikein aika koetti sisällissodan myötä. Vaikka hän jo aikaisemmin oli tiedostanut oman yhteiskunnallisen asemansa, hän ei ollut joutunut selkeästi valitsemaan sitä puolta jolla hän oli. Hänen kouluaikana kokemansa isänmaalliset hurmahetket ja partiossa toimiminen olivat olleet osa koulun edustamaa aatteellista ilmapiiriä, mutta toisaalla vaikutti kodin perintönä saatu sosialistinen aatemaailma. Sisällissodan myötä maa jakautui niin jyrkästi kahtia, että puolueettomuus oli vaikeaa. Sylvi-Kyllikille puolen valikoitumisen sanelivat työskentely punaisten vallankumousoikeudessa ja isän punakaartilaisuus. Sisällissodasta huolimatta hänen kosketuksensa valkoiseen väestöön jatkuivat. Hän muun muassa kantoi huolta valkoisten puolella taistelleen Ilmari Jäämaan kohtalosta ja kävi yhteiskunnallis-poliittisia keskusteluja matematiikanopettajansa maisteri Levannon⁷¹ kanssa. Huoli entisten tuttavien kohtalosta ja keskustelut maisterin kanssa aiheuttivat hänen mielellään ristiriitaisia

tuntemuksia. Päiväkirjaan kirjautui mietteitä siitä, kuka tai mikä hän oikeastaan oli, ja myös siitä, kuka on oikeassa:

Voi hyvä Jumala. Minä en ymmärrä kohta koko asiasta mitään. Kuuntelen maisteri Levannon ja muiden sivistyneitten puheita. Hänen äänensä värähtää katkeruudesta ja surusta. Tämä on alhaisen valtaa, tämä on byrokraatiaa, mutta tämä ei ole kansanvaltaa. "Monet minun tuttavistani ovat surmatut, rauhalliset työväenlaatuille suosiolliset ihmiset. Kiroon sen puolueen johtomiehiä, jotka johtavat harhaan ja kiihottavat yksinkertaisia työmiehiä." Saatan niin muistaa millä äänellä Levanto sen sanoi. Mutta sitten taas. Surupukuisten perheen isät tarttuvat kivääreihinsä puolustaakseen aatettaan. Nurkumatta kärsivät punakaartilaiset matkojen raskaudet, ruuan puutteen ja kaiken taistellakseen oman asemansa puolesta. Heidän täytyy olla oikeassa. Kuinka he saattaisivat olla harhaanjohdettuja. Minusta tuntuu, että jokaisen ihmisen ja minun välillä sorahtelee väärä ääni. Se on vain tuollainen epämääräinen vaikutelma. Halveksin kaikkia, jokaisen mielipidettä vastaan haluan kiistellä. Porvari luulee minun olevan mitä punaisemman sosialistin ja sosialisti taas patamustan porvarin. Hermostunut minä olen, äärimmäisilleen hermostunut. Tahtoisin pois näiden ihmisten joukosta, pois yksinäisyyteen ja omien mielikuvieni seuraan.⁷²

Sylvi-Kyllikki tunsi pettymyksen, katkeruuden ja pelon, joka maisteri Levannon puheista välittyi sitä ryhmää kohtaan, josta hän itse oli kotoisin. Toisaalta Sylvi-Kyllikki ihaili sivistyneistöä ja toivoi tulevaisuudessa itse olevansa osa sitä, mutta toisessa vaakakupissa painoivat ne tutut, arkiset ja vaikeat asiat joihin hän oli kotioloissaan ja naapurustossaan kasvanut. Hän ymmärsi ja hyväksyi näiden ihmisten halun parantaa asemaansa. Parempien elinolosuhteiden oli oltava kaikkien tavoiteltavissa, ja siksi oli viimeisenä oljenkortena tartuttu aseisiin. Näin oli tehnyt myös hänen isänsä. Jossain määrin sota-aika radikalisoi Sylvi-Kyllikkiä, ja kenties jonkinlaisen uhmamielen vallassa hän liittyi sosialidemokraattiseen puolueeseen. Liittymisellään hän halusi osoittaa olevansa osa sitä yhteisöä, jossa oli elänyt ja kasvanut. Kun muuan koulutoveri ihmetteli hänen ratkaisuaan liittyä puolueeseen, jossa oli pelkkiä "sakilaisnaisia", vastasi Sylvi-Kyllikki hänelle: "Niin sakilainenhan olen itsekin. Kyllä vakka aina kantensa hakee."⁷³

Neljätoista vuotta myöhemmin Aira kirjoitti päiväkirjaansa luke-neensa Sylvi-Kyllikin päiväkirjaa vuodelta 1918. Hän kertoi kadehti-vansa vanhempaa sisartaan tuosta ajasta ja hän piti sitä kokemuksena, jota hänen sukupolvensa ei todennäköisesti tule saamaan.⁷⁴ Miksi kadehtia aikaa, joka oli täynnä ahdistusta ja henkistä ja fyysistä hätää? Ensinnäkin Airan pohdinnat osuvat aikaan, jolloin sisällissodan haa-vat eivät vielä olleet arpeutuneet ja ristiriita oikeiston ja vasemmiston välillä oli suuri. Äärioikeiston, ennen muuta lapuanliikkeen vasem-miston vastainen liikehdintä tuntui uhkaavalta. Oppikoululaisena Aira joutui kokemaan oikeistolaisen poliittisen liikehdinnän uhan myös koulussa, sillä porvarilliset järjestöt, esimerkiksi suojeluskun-nat, Akateeminen Karjala-Seura ja Lotta Svärd -järjestö, pyrkivät tuomaan aatteitaan koulunuorison keskuuteen.⁷⁵ Näiden paineiden alaisena oma maailmankatsomus tarvitsi vahvistusta. Toiseksi sisällis-sodan ajan ihailuun saattoi liittyä jonkinlainen vallankumousromant-tinen haaveellisuus ja yksinkertaisesti myös kunnioitus, jota laajasti tunnettiin punaisten puolella taistelleita kohtaan. Sylvi-Kyllikin ko-kemukset saivat Airan miettimään sitä, miksi hän itse oli sosialisti, ja päiväkirjaan kirjautui joukko perusteluja.

Siksi, että katson velvollisuudekseni edistää sen kansanluokan aatetta, josta olen itse pohjaisin. En minä olisi saanut käydä koulua jos ei työväenaate, ammatillinen liike olisi ollut niin luja, että palkat on saatu kohoamaan edes sellaisiksi kuin ne nyt ovat. Siksi, että kaikki tunnesyyt ovat minulla sosialis-miin. Siksi että olen kotoisin sieltä. Miksi siis yrittäisin johonkin muuhun. Siksi, että se on ainoa mahdollisuus kansakuntien onneen ja hyvinvointiin. Kuten Sinclair sanoo: Jos työläismies tai -nainen kadottaa innostuksen ja uskon työväen aatteeseen hän kadottaa elämän tarkoituksen. Täytyy myön-tää, että tuo on fraasi, kilisevä lause, jollaisia periaatteessa halveksin. Mutta se löytää vastakaikua minussa itsessäni.⁷⁶

Aira tunsu, että hän oli perheensä kautta osa työväestöä ja myös osa järjestäytyntyttä työväenliikettä, solidaarisuus omaa luokkaa kohtaan oli vahva. Hän koki olevansa velkaa työväenliikkeelle muun muassa koulutuksensa, ja siksi hänen oli omalta osaltaan osallistuttava tähän

taisteluun työväenluokan olojen parantamiseksi. Hänellä oli oma puoli, jossa hänellä oli nyt ja tulevaisuudessa oma tehtävänsä. Ja tämän tehtävän raamit antoi sosialismi. Myös vanhempien sisarten esimerkki työväenliikkeessä toimimisesta oli tärkeää Airan omaksu-
malle työväenluokkaiselle ajatusmaailmalle ja identiteetille. Erityisesti velvoitti se, että vanhimmat sisarukset mahdollistivat hänen koulun-
käyntinsä. Koulutuksen avulla ei ollut tarkoitus "kasvattaa herroja",
vaan työväenliike tarvitsi toimijoiksi omaa sivistyneistöä.

Ominaista Sinervon sisarille oli lukeneisuus ja se, että kirjallisuuden avulla he saattoivat määrittää omia ihanteitaan ja tavoitteitaan. Aira viittasi kirjoituksessaan amerikkalaiseen vasemmistokirjailijaan Upton Sinclairiin, johon vedoten hän näki elämän tarkoituksettoma-
na ilman aatteellisuutta. Aatteellisuus oli jotakin, joka antoi elämälle sisällön ja suunnan jota kohti lähteä kulkemaan. Pohdiskeluillaan Aira pyrki selvittämään ja analysoimaan omaa aatemaailmaansa ja sen merkitystä itselleen.

Vaikka sekä Sylvi-Kyllikki että Aira kouluksensa myötä loitto-
nivat perinteisestä työläisyydestä, perustelivat he sosialistista maa-
ilmankatsomustaan nimenomaan yhteiskuntaluokkaan liittyvillä
näkemyksillä. Toisaalta heidän kirjoituksistaan huokui eräänlainen
välitilassa oleminen. Tämä näkyi muun muassa Sylvi-Kyllikin poh-
diskeluista hänen miettiessään vuoden 1917 marraskuun suurlakon
aikaisia tapahtumia: "En tunne minkäänlaista vihaa tai pahaa mieltä
työväkeä enkä porvaristoa vastaan. Luokkariidat ovat välttämättö-
mät, ne kuuluvat kehitykseen."⁷⁷ Hän suhtautui asiaan ikään kuin
ulkopuolisena, molempia puolia ymmärtäen ja niiden välissä tasa-
painotellen. Sosialismin oppien mukaisesti hän piti luokkaristiriitoja
välttämättöminä.

Aira puolestaan perusteli luokkaan sitoutumistaan tunnesyillä ja
solidaarisuudella, mutta joutui myös pohtimaan omaa identiteettiään
suhteessa työväestöön ja sivistyneistöön. Sama luokkien välissä ole-
misen problematiikka esiintyi koko vasemmistoälymyystöllä, johon oli
tultu joko alhaalta työväenliikkeen piiristä tai ylhäältä keskiluokasta
ja sivistyneistöstä. Vasemmistoälymyystön keskuudessa ristiriitaisuutta
aiheutti myös sosialismin korostama kollektiivisuus, johon omaa

ajattelunvapauttaan ja yksilöllisyyttään korostavien intellektuellien oli vaikea sopeutua. Individualismi yhdistettiin porvarilliseen arvo-maailmaan ja oman edun tavoittelemiseen. Individuaalisesti ajattelevia vasemmistointellektuelleja pidettiin myös puolueen taholta epäluotettavina.⁷⁸ Aira tunnisti itsessään yksilöllisyyttä korostavia piirteitä, ja päiväkirjassaan hän suomi itseään pahimmalla mahdollisella haukkumanimellä:

Ennen kuin rupeat tätä lukemaan palauta mieleesi Peer Gyntin sipulin kuorimiskohtaus. Se on suurin viisaus jonka minä olen elämäni aikana lukenut, kuullut, nähnyt, tuntenut, Siihen sisältyy koko minun elämäkatsomukseni. Aira ota huomioon, että tuo katsomus ei sovi sosialistille. Se on individualismia, mutta sinä oletkin porvarillisen individualismikatsomuksen läpätunkema. Olet porvari!⁷⁹

Hänen Peer Gyntiltä lainaamassa elämäkatsomuksessa korostuu ihmisen tarve kääntyä itsen päin ja eritellä minuuttaan kuorimalla sitä kerros kerrokselta.

Matkalla nuoruudesta aikuisuuteen

Kasvamisen, oppimisen ja ymmärtämisen kivut tulevat esiin Airan ja Sylvi-Kyllikin päiväkirjateksteistä. Oman identiteetin löytäminen ei aina ollut helppoa ja erilaisia ristiriitaisia tunteita kirjautui molempien päiväkirjoihin, kun he eri suunnista etsivät omaa tietään kohti omaa itseään ja käsitystään maailmasta. Yhteistä heille oli perheestä kummunnut työväenliikkeen ja sosialismin vaikutus maailmankatsomukseen. Kummallekin sosialismi näyttäytyi ideologiana, jonka avulla maailmasta olisi mahdollista tehdä parempi ja tasa-arvoisempi paikka asua ja elää. Suuresta ikäerosta johtuen he elivät nuoruuttaan hyvin erilaisissa maailmoissa. Sisällissota oli jakanut kahtia paitsi koko yhteiskunnan, niin myös työväenliikkeen. Sisällissodan myötä Sylvi-Kyllikki oli valinnut puolensa, ja sodan jälkeen hän hakeutui työhön työväenlehteen, mistä alkoi matka kohti poliittista tulevai-

suutta. Työväenliikkeen kahtiajakautuneessa maailmassa hän edusti sosialidemokraattisen puolueen virallista linjaa koko sotien välisen ajan. Myöhemmin 1930-luvulla tämä aiheutti riitoja nuorempien sisarusten kanssa, sillä he olivat vasemmistoälymyksessä toimiessaan siirtyneet puolueen johtoa kritisoivalle linjalle. Sylvi-Kyllikki teki työnsä käytännöllisen politiikan parissa ja sai vihdoinkin toimia niiden asioiden puolesta, joita oli jo nuoruudessa pitänyt tärkeinä. Hän oli myös onnistunut sosiaaliseen nousuun tähtäävissä pyrkimyksissään. Airan vaikutuskeinot löytyivät kirjoittamisen ja opettamisen saralta. Kirjoittamalla hän pyrki määrittelemään ideologiaansa ja niitä arvoja, joita hän piti oikeina, ja samalla tuottamaan tätä tietoa laajemmalle yleisölle.

Viitteet

- 1 Aira Sinervo 13.11.1929, Kansan Arkisto.
- 2 Sylvi-Kyllikki aloitti päiväkirjan pitämisen uudelleen 1930-luvulla. Tässä artikkelissa keskityn vain nuoruuden päiväkirjoihin.
- 3 Jokinen 2004, 120.
- 4 Leskelä-Kärki 2006, 76–77.
- 5 Varka 2005, 113–128.
- 6 Ibid. 157–213.
- 7 Aira Sinervo 14.8.1932, Kansan Arkisto.
- 8 Aira Sinervo 31.7.1932, Kansan Arkisto.
- 9 Aira Sinervo kesä 1933 (ei tarkkaa päivämäärää), Kansan Arkisto.
- 10 Makkonen 1996, 144.
- 11 Leskelä-Kärki 2006, 422.
- 12 Robert G. Ingersoll oli yhdysvaltalainen vapaa-ajattelijana, radikaali, jonka teoksia Suomessa 1900-luvun alussa julkaisivat työväenliikettä lähellä olevat tahot.
- 13 Eino ja Sylvi-Kyllikki Kilven perhearkisto, kotelo 13, KA.
- 14 Kaarninen & Kaarninen 2002, 194.
- 15 Sylvi-Kyllikki Kilpi 28.7.1916, 24.7.1917, KA.
- 16 Aira Sinervo 24.6.1932, Kansan Arkisto.
- 17 Kalemaa 1989, 23.
- 18 Sylvi-Kyllikki Kilpi 28.7.1916, KA.
- 19 Kaarninen 1995, 148–150.
- 20 Sylvi-Kyllikki Kilpi 15.10.1917, KA.
- 21 Kaarninen & Kaarninen 2002, 160.
- 22 Kalemaa 1992, 28–29.
- 23 Markkola 1994, 226–231.
- 24 Sylvi-Kyllikki Kilpi 27.5.1916, 3.11.1916, KA.

- 25 Sylvi-Kyllikki Kilpi mm. 4.1.1916 ja 20.1.1916, KA.
 26 Sylvi-Kyllikki Kilpi 18.6.1916, KA.
 27 Sylvi-Kyllikki Kilpi mm. 4.12.1916, 5.5.1916, 17.5.1917, 14.5.1917, KA.
 28 Sylvi-Kyllikki Kilpi 20.4.1917, KA.
 29 Eino ja Sylvi-Kyllikki Kilven perhearkisto, kotelo 13, KA.
 30 Sylvi-Kyllikki Kilpi 13.3.1916, KA.
 31 Aira Sinervo 31.7.1932, Kansan Arkisto.
 32 Jokinen 2004, 119; Leskelä-Kärki 2006, 426; Vatka 2005, 99, 102–104.
 33 Aira Sinervo 28.9.1916, 9.10.1916, Kansan Arkisto. Kalemaa, 1989 26, 37.
 34 Aira Sinervo 17.9.1929, Kansan Arkisto.
 35 Aira Sinervo 24.12.1931, Kansan Arkisto.
 36 Eskola ja Marttila 1993; Harmaja 1965; Kallas 1953; Meriluoto 1986; Saarikoski 1996; Vartio 1994.
 37 Kaarninen 1995, 175–176.
 38 Sylvi-Kyllikki Kilpi 16.3.1917, KA.
 39 Sylvi-Kyllikki Kilpi 28.6.1917, KA.
 40 Sylvi-Kyllikki Kilpi 21.10.1917, KA.
 41 Aira Sinervo 12.4.1932, Kansan Arkisto; Kalemaa 1989, 29.
 42 Aira Sinervo 25.2.1932, Kansan Arkisto.
 43 Aira Sinervo 29.9.1933, Kansan Arkisto; Kalemaa 1989, 29.
 44 Aira Sinervo 24.8.1933, Kansan Arkisto.
 45 Cronvall 2000, 114.
 46 Aira Sinervo 19.8.1932, Kansan Arkisto.
 47 Vatka 2005, 257–259.
 48 Anttila & Pollari 2009, 114–126; Männistö 2003, 95–99.
 49 Sylvi-Kyllikki Kilpi 16.3.1917, KA.
 50 Aira Sinervo 5.9.1930, Kansan Arkisto.
 51 Tiuhonen 2000, 169–171, 176–183.
 52 Aira Sinervo 14.7.1933, 5.8.1933, 11.8.1933.
 53 Koivisto 2000, 272–281.
 54 Vatka 2005, 46–47, 95–102.
 55 Niiniluoto 1994, 283–284.
 56 Sylvi-Kyllikki Kilpi 25.3.1916, KA.
 57 Eino ja Sylvi-Kyllikki Kilven perhearkisto, kotelo 13, KA.
 58 Makkonen 1996, 12–15, 16–22, 91–92, 99.
 59 Sylvi-Kyllikki Kilpi 21.4.1916, KA.
 60 Nevala 1986, 52–55.
 61 Sylvi-Kyllikki Kilpi 12.12.1916, KA.
 62 Sylvi-Kyllikki Kilpi 17.12.1916. Kansan Arkisto.
 63 Kalemaa 1989, 24.
 64 Aira Sinervo 12.4.1932, Kansan Arkisto.
 65 Pollari 2009, 86. Pollari viittaa tässä asiassa Soikkaseen 1961, 181 ja Ehrnroothiin 1992, 294.
 66 Sylvi-Kyllikki Kilpi 20.1.1916, KA.
 67 Sylvi-Kyllikki Kilpi 5.12.1915, KA.
 68 Sylvi-Kyllikki Kilpi 20.4.1916, KA.
 69 Romain Rolland (1866–1944) oli ranskalainen intellektuelli ja kirjailija. Hän sai Nobelin kirjallisuuspalkinnon teoksestaan *Jean Christophe* 1915.
 70 Sylvi-Kyllikki Kilpi 10.12.1917, KA.

- 71 Sylvi-Kyllikki oli päättänyt aloittaa koulun uudelleen syksyllä ja siksi hän otti matematiikan yksityistunteja.
- 72 Sylvi-Kyllikki Kilpi 7.2.1918, KA.
- 73 Sylvi-Kyllikki Kilpi 10.2.1918, KA.
- 74 Aira Sinervo 8.1.1932, Kansan Arkisto.
- 75 Kaarninen 1995, 179–182.
- 76 Aira Sinervo 8.1.1932, Kansan Arkisto.
- 77 Sylvi-Kyllikki Kilpi 17.11.1917, KA.
- 78 Koivisto 2005, 120–121.
- 79 Aira Sinervo 22.8.1933, Kansan Arkisto.

Lähteet ja kirjallisuus

Arkistolähteet

Eino ja Sylvi-Kyllikki Kilven perhearkisto, Kansallisarkisto (KA)
Aira Sinervon henkilöarkisto, Kansan Arkisto

Kirjallisuus

- Anttila, Anu-Hanna & Pollari, Mikko (2009): Suitsittu seksuaalisuus. Teoksessa Anu-Hanna Anttila, Ralf Kauranen, Olli Löytty, Mikko Pollari, Pekka Rantanen & Petri Ruuska, *Kuriton kansa. Poliittinen mielikuvitus vuoden 1905 suurlakon ajan Suomessa*. Vastapaino, Tampere, 111–138.
- Cronvall, Emilia (2000): Nainen kohtaa miehen. Seurustelun ja avioliiton aakkosia Elsa Soinin 1920-luvunteoksissa. Teoksessa Kari Immonen, Ritva Hapuli, Maarit Leskelä & Kaisa Vehkalahti (toim.), *Modernin lumo ja pelko. Kymmenen kirjoitusta 1800–1900-lukujen vaihteen sukupuolisuuudesta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 103–129.
- Ehrnrooth, Jari (1992): *Sanan vallassa, vihan voimalla. Sosialistiset vallankumousopit ja niiden vaikutus Suomen työväenliikkeessä 1905–1914*. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki.
- Eskola, Katarina & Marttila, Satu (1993): *Katarina Haavio ja Satu Koskimies, 50-luvun teinit. Päiväkirjat ja kirjeet 1957–1960*. Kirjayhtymä, Jyväskylä.
- Harmaja, Saima (1985): *Palava elämä – Päiväkirja, kirjeitä*. Toim. Kirsti Toppari. WSOY, Juva.
- Jokinen, Eeva (2004): Päiväkirjat tiedon lajina. Teoksessa Marianne Liljeström (toim.), *Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta*. Vastapaino, Tampere, 118–140.
- Kaarninen, Mervi (1995): *Nykyajan tytöt. Koulutus, luokka ja sukupuoli 1920- ja 1930-luvun Suomessa*. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki.
- Kaarninen, Mervi & Kaarninen, Pekka (2002): *Sivistyksen portti. Ylioppilastutkinnon historiaa*. Otava, Helsinki.

- Kalemaa, Kalevi (1989): *Elvi Sinervo. Vuorelle nousija*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Kallas, Aino (1953): *Päiväkirja vuosilta 1897–1906*. Otava, Helsinki.
- Koivisto, Hanne (2000): Miesintellektuelli ja rakastamisen vaikeus. Raoul Palmgrenin tulkinta rakkautta mahdollisuuksista 1930-luvun Suomessa. Teoksessa Kari Immonen, Ritva Hapuli, Maarit Leskelä & Kaisa Vehkalahti (toim.), *Modernin lumo ja pelko. Kymmenen kirjoitusta 1800–1900-lukujen vaihteen sukupuolisuudesta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 261–308.
- Koivisto, Hanne (2005): Suomen 1930- ja 1940-luvun vasemmisto-ölymystö kulttuuristen ja poliittisten rajojen koettelijana. Teoksessa Päivi Rantala & Marja Tuominen (toim.), *Rajoilla. Puheenvuoroja tutkimuksen rajoista ja rajojen tutkimisesta*. Lapin yliopisto, 117–130.
- Leskelä-Kärki, Maarit (2006): *Kirjoittaen maailmassa. Krohnin sisaret ja kirjallinen elämä*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Makkonen, Anna (1996): *Sinulle*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Markkola, Pirjo (1994): *Työläiskodin synty. Tamperelaiset työläisperheet ja yhteiskunnallinen kysymys 1870-luvulta 1910-luvulle*. Suomen Historiallinen Seura, Helsinki.
- Meriluoto, Aila (1986): *Lasimaalaus läpi. Lasimaalaus ja päiväkirja vuosilta 1944–1947*. WSOY, Juva.
- Nevala, Maria-Liisa (1986): *Kianto. Ilmari Kianto, anarkisti ja ihmisiyyden puolustaja*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.
- Niiniluoto, Ilkka (1994): *Järki, arvot ja välineet. Kulttuurifilosofisia esseitä*. Otava, Helsinki.
- Pollari, Mikko (2009): Vihan ja sovun sosialistit. Teoksessa Anu-Hanna Anttila, Ralf Kauranen, Olli Löytty, Mikko Pollari, Pekka Rantanen & Petri Ruuska. *Kuriton kansa. Poliittinen mielikuvitus vuoden 1905 suurlakon ajan Suomessa*. Vastapaino, Tampere, 81–104.
- Saarikoski, Pentti (1996): *Nuoruuden päiväkirjat*. Pekka Tarkka (toim.) Otava, Helsinki.
- Soikkanen, Hannu (1961): *Sosialismin tulo Suomeen ensimmäisen yksikamarisen eduskunnan vaaleihin saakka*. WSOY, Porvoo.
- Tiihonen, Kristina (2000): Puhtaan nuoruuden ihanne. Sukupuolikasvatusta nuorison opaskirjoissa 1920- ja 1930-luvuilla. Teoksessa Kari Immonen, Ritva Hapuli, Maarit Leskelä & Kaisa Vehkalahti (toim.), *Modernin lumo ja pelko. Kymmenen kirjoitusta 1800–1900-lukujen vaihteen sukupuolisuudesta*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki, 169–210.
- Vartio, Marja-Liisa (1994): *Ja sodan vuosiin sattui nuoruus*. Toim. Anna-Liisa Haavikko. Art House, Helsinki.
- Vatka, Miia (2005): *Suomalaisten salatut elämät. Päiväkirjojen ominaispiirteiden tarkastelua*. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki.